

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta D. Dagoberti Francorum Regis Et Martyris, Et In Ea
Notationes P. Alexandri Wilthemii Soc. Iesv Presbyteri**

Wilthem, Alexandre

Avgvstae Trevirorum, 1653

Incipiunt Pavca De Actibus S. Dagoberti Regis Et Martyris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10143

quæ didici, mandare litteris, quamuis impolitis, & * eum de-
 tegere dictis, qui gloriatur in cælis cum omnibus perenniter
 sanctis. Oret pro meis * facinoribus intenta obsecratione
 Satanagensis fraternitas ipsum, de quo loqui cupio, egregium
 Christi martyrem Dagobertum, quò apud cælestem regem
 mihi * delictorum obtineat veniam, det dictandi fiduciam, * Al. addit
 præbeat ori meo verbi lucernam, effuget caliginem inertiae *inde*
 ex animâ, ipseque exarantem ita regat pennam, vt absque o-
 mni mendâ * valeam promere veracia verba. * Al. men-
 dacio.

INCIPIVNT PAUCA DE
 ACTIBVS S. DAGOBERTI * REGIS
 ET MARTYRIS.

* Al. addit
 Francorum

Inclutus igitur rex gloriosus Christi martyr Dagobertus,
 rex robustissimâ Francorum gente exstitit oriundus, tem-
 pore quo Francigena sceptrâ regebat eximius regum
 † Theodericus, auus ipsius, filius excelsi Clodouei regis, nec-
 non & Balthildæ coniugis eius, diebus quoque germanorum
 suorum Lotharij & Hilderici, * eximium iubar Ecclesiæ re-
 storque strenuissimus. Pater denique ipsius Hildebertus * est
 vocitatus † *vir bonus atque potens, generosâ stirpe creatus.* * Chlotarij
 † Morte itaque præuentus regis Theoderici, † Pipinus & Child-
 princeps, omnisque exercitus Francorum, Hildebertum * ele-
 git in regem. † Acceptâ denique monarchiâ totius regni, *rici.*
 filium suum † Dagobertum commendauit nutritum iri re-
 ginæ religiosissimæ Balthildæ † aux suæ, quæ in † Calâ mo-
 nasterio ancillabatur Domino, induta velamine sacro. At illa †
 feruens desiderio sancto, tradidit illū sacris litteris * diuinis-
 que imbuendum; quibus edoctus, disciplinam Domini mox
 in ipsis puerilibus apprehendit annis. Hic denique, cum an-
 tiâ

B

nos

* quò
* videtur
deesse non

Matth. 5.

†

* Childebertus.

†

†

†

nos transcenderet pueritiæ, & in robur migraret virile, demonstravit verbo & opere, quàm aptus dignusque foret regali dignitate. Fuit etenim corpore formosus, mente Christo devotus, staturâ mediocris, quæ * honestam * excederet formam; oculis vigilantibus, facie candidâ, manibus prolixis, omnique corporis formâ decorus pariter ac iocundus. Præfata enim beatissima ac verè Deo dignissima Balthildis regina, sui nepotis magnopere gerens curam, eumque ad meliora prouehere cupiens, frequenter eum ad se accersitum diuinis dogmatizabat eloquijs; Instruebat enim eum vt proprium, sicut erat, filium, quo humilitati, castitati, caritati misericordiæque studeret. Humilitate quippè ascendit homo in cælum, quia per superbiam ab illo diabolus cecidit. Caritate etiam Deus & creator omnium de cælis descendit, & passione suâ nos de morte æternâ redemit. Dicit quoque pius Redemptor omnium: *beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Castitate præditi comparantur angelis. His & alijs huiusmodi exhortationibus sacratissima Balthildis regina docebat nepotem suum tyrunculum Christi Dagobertum, cupiens illum firmare ad Dei omnipotentis obsequium, cuius etiam admonitionibus dulcissimæ † ephesus indolis confortatus, proficiebat quotidie in animæ corporisque virtutibus; quia omni intentione regi cælesti famulari volebat pro mentis viribus.

Hildebertus * ergò pater ipsius, regum fortissimus, † per sex decim annorum curricula, vt legitur in gestis illius, regno Francorum nobiliter ac fortiter gubernato, † innumeris polleus triumphis, ecclesijs Dei per multa loca constructis, moribus maturus & annis, viribus dissolutus corporis, spiritum virtutibus refertum deificis, cœtibus reddidit angelicis. Tali igitur protectore & gubernatore, ac famosissimo rege viduatagens † Sicambriæ, nimio fletu planxerunt eum diebus
mul-

multis, & regem regum Christum deprecabantur precibus prolixis ac lachrymosis, quatenus dignaretur concedere illis defensorem regiae dignitatis. Hæc verò corde & animo reuoluentibus, & in Dei clementiâ omnem spem ponentibus, recordati sunt generositatis Dagoberti, quod esset genere clarissimus, omni bonitate mentis strenuus, corporis virtute rebus, consiliis prouidus, nulli pietate secundus, moribus modestus, Deo etiam & sanctis eius carissimus. Vnde inuito inuicem consilio, cuncti in illius consenserunt dominio. Congregati igitur episcopi, satrapæ, duces, comitesque cuncti etiam Francorum proceres, ciuitatem Remensium, vbi sanctus confessor ac pontifex corpore quiescit Remigius, accersitum simul Dagobertum ita vnanimi voce affati sunt. † Vir illustri-
 strissime & omnium nostrum nobilissime, tu nobiscum scis optimè quo caruimus nuper ariete, qui contra nostri imperij hostes agonizabat validissimè; sed superno rege agente, vt pater noster perdidit lucem præsentis vitæ, traditus probatur cælesti * gloriæ. Ille quidem triumphat cum sanctis angelis, verùm nos sumus hodiè in anxietatibus magnis. Ob hoc etenim tuam flexis poplitibus totâ mente deposcimus pietatem, vt nostris compatiens doloribus, super te suscipias regiae dignitatis onus, quia es genere clarus, potens viribus, staturâ procerus, vultu pulcherrimus. Suscipe ergò nostris precibus regale in capite tuo diadema, & habe nos firmissimos in fidelitate tuâ. Nobilitatem enim tuam nostræ societati firmiter nexam, pauebunt omnes nostri passim aduersarij cum Dei gratiâ. His verò auditis atque diligenter intentis, respondisse fertur Dagobertus vir illustris: fratres & commilitones mei, nolite ista mihi superflua verba loqui; quoniam, nec meæ congruunt ætati, nec virtuti, quæ hætenus estis prosecuti. Gratias quidem vestræ refero fortunæ inuincibili, at me nullo modo cognosco dignum honore regali. Inquirete siquidem in

†

* Alius
addit curia ac

B 2

vobis,

vobis, qui aptus existat hoc honore, & in regem eleuate, & ego vobiscum ei fidelitatem curabo promittere, sitque magnus post cæli regem princeps militiæ nostræ. Ad hæc omnes responderunt: * Non, quæsumus, nos diutius tuis sermonibus fatiges, neque de nostrâ fidelitate & electione dubites, sed quod vnanimiter voluimus agere, ne recuses. Nostræ enim voluntati credimus diuinam assentiri pietatem. Tunc autem sua flexâ cogitatione, assensit * † suorum maiorum ac populorum * electioni; impositoque ei regali diademate cum episcopali benedictione, sublimatus * est in tribunal totius imperii Francorum.

* Al. responderunt omnes regni principes.

* Al. addidit humiliter plurimum.

† sublimatus

Iob 20.

Id. 29.

Igitur omnium optione principum adeptus monarchiam totius regni virorum clarissimus Dagobertus, cunctis per regnum claruit beneuolus, inimicis regni terribilis & sæuus, Christi sacerdotibus mitis ac benignus. Similis tunc videbatur martyri Sebastiano, qui sub chlamyde terreni imperij confortabat eos, quos in tribulationibus & tormentis deficere videbat. Erat enim beatissimus Dagobertus in sermone verax, in iudicio iustus, in vniuersâ morum honestate præclarus, & merentium consolator præcipuus, & cum beato Iob oculus fuit cæco, & pes claudus; pater erat pauperum, & causam, quam nesciebat, diligentissimè inuestigabat; conterebat molas iniqui, & de dentibus auferebat prædam. Instantia namque domno regi Dagoberto magna erat de sui regni firmandâ pace, de peruasoribus refrenandis, de ecclesiis lapsis restruendis, de monasterijs negligenter obrutis rursus construendis, nolens deperire suo tempore diuini operis cultum, sed in dies augmentare per suæ exhortationis studium, quia sciebat exindè sibi Dei omnipotentis affuturum vbique auxilium. Reddebat siquidem parentibus sibi militantibus stipendia carnis, reddebat superno regi famulantibus monita salutis; hos equidem leniter demulcebat, ne segnes forent
erga

ergà omnium creatoris officia : illos vehementer arguebat, ne essent imbelles contrà inimicorum machinamenta. Omni enim ordini prodesse volebat, metuens cum totâ mentis deuotione, qui se ceteris præfecerat. Et quia pro mundi curâ nolebat regis omnium offendere præcepta, ideò meruit obtinere pacem magnam, quantam nemo suorum antecessorum quiuisset videre vnquam. Omnipotens enim Deus, qui antiquis diebus Salomonis tempore pacem de inimicis omnibus tribuit Iudæorum genti, ipse largiri dignatus est regis Dagoberti tempestate Francorum nuper in Christo renatæ genti † indicibilem quietis pacem. Christus namque est pax no- Ephes. 2.
stra, qui fecit utraque vnum, qui loquitur in Salomonis pro- uerbijis: *per me reges regnant, & principes legum iusta decernunt.* Prouerb. 8.
Non enim statuit rex Dagobertus, prædictam in regno suo pacem, sed ille, qui fatur suis in euangelio: *sine me, nihil pote- Ioan. 15.
stis facere.* Igitur Dei præueniente & auxiliante virtute, atque Dagoberto rege pugnante viribus & armis instantiâ, firmis- simâ gauisi sunt Francigenæ prolixâque pace. Erat nempe 2. Pet. 2.
gens sancta, populus acquisitionis, qui eos de tenebris infidelitatis vocauit in admirabile lumen suum, qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei, qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. Affluenti itaque & multiplici gaudentes Francorum populi quiete in Dagoberti regis tempore, omnes pro libitu suo agebant in suo ordine ouantes. * Sacerdotum quippe ordo tempore con- * Sacerdo-
gruo psallebat hymnos omnipotenti Deo; militans serui- talis.
bat regi suo multiplici obsequio; agricolarum etiam ordo colebat terras suas cum omni gaudio, & benedicens ei, qui posuit fines suos pacem, & adipe frumenti satiabat eos. lu- uentus quoque nobilium, iuxtà antiquorum mores, † canum Psal. 147.
auiumque exultabat lusibus, certis vtique temporibus, nec ra- †
men cessabat à diuinis actibus, tribuendo eleemosynas pau- peri-

peribus, subueniendo in tribulationibus positis, viduis & orphanis auxiliando, nudos vestiendo, hospites & sine recto vagantes suscipiendo, infirmos visitando, mortuosque sepeliendo. Talia etenim agentibus, non obesse prorsus venationis creditur vsus.

Operæ pretium autumo miraculum inserere huic opusculo, quod Omnipotens operatus est ob meritum gloriosi regis Dagoberti in hoc mundo. Postquam igitur diuinâ operante clementiâ regni Francigeni obtinuit sceptrâ, & benedictionem adeptus est regiæ dignitatis ab archipræsule sedis Remensium, nomine † Landone,* ceterisque episcopis, ipso deprecante archiepiscopo pergebat versus ciuitatem Remorum. Quò dum iter carperet, obuiauerunt ei pagenses territorij illius, precantes suppliciter, vt manu propriâ dignaretur iactare semina. Illorum quippe deprecationibus annuens rex clementissimus, accepit sementem tritici in manibus, & † sparsit illud per circummanentium † reditus; quod semen ita rigauit Dominus regis Dagoberti precibus, vt insolito more maturesceret citius, quàm aliud triticum, quod seminatum est in illis regionibus. Illo denique anno tantam frugum abundantiam tribuit omnipotens Dominus illis hominibus, vt nullus ambigeret, quòd pro meritis Dagoberti hanc incolis terræ illius concessisset.

Post hæc Parisius ouans repedauit. In eâ siquidem vrbe reges Francorum maxima * sceptrâ tractare consueuerunt. Deinde oratum ad sanctum perrexit Dionysium, vbi ceu regem decebat, honorificè est susceptus. Cumque ventum esset ad celebrationem missæ in festiuitate assumptionis perpetuæ Virginis Mariæ, dæmoniacus quidam, qui multo iam tempore sensu perduto, in beati Dionysij morabatur monasterio, † patrocinate eodem martyre egregio, † eiusque complicitibus, sensum amissum adstante rege Dagoberto recepit infanus.

nus.

nus. Credimus verissimè hoc actum diuinitus, vt cor principis Dagoberti excitaretur in amore vel timore Christi. Consilio itaque inito cum principe Pipino, alijsque suis consiliarijs, dedit quandam † villam in pago Cameracensi, nuncupatam Bragnam, prædicto sancto, quam hodièque retinent in illius persistentes obsequio. †

Longum est enarrare, quàm prouidus idem rex Dagobertus in consilio fuerit, patientiæ deditus, litteris eruditus, timens Deum, † Eclesiarum & Sacerdotum magnus ditator, pauperibus eleemosynam tribuens, benignum se omnibus & pietate plenum ostendens, quamque studiosus in componendâ pace ecclesiarum, præcipueq; quam deuotus extiterit in ditandis sanctorum cœnobijs; sed maximè ob fastidientium lectorum vitandum tædium, hoc opus amplius protere nolum, præsertim, cum nullis abolenda temporibus luce clariora earum rerum extent indicia. †

Idem ergò gloriosissimus rex Dagobertus, † Kalendis Martij, † synodum cum omnibus Francis in ciuitate Rotomagensi adunare præcepit, in quâ de vtilitate ecclesiarum, orphanorum ac viduarum, considerans, tractabat cum proceribus & optimatibus suis, quid illi foret fiendum? Cumque in hâc synodo rex cum pontificibus, comitibus, ac palatinis suis resedisset, adiit illum abbas Fontanalensis monasterij, † Hugo nomine, filius Drogonis, † reclamans sede Floriaco monasterio, quod auus illius dux Pipinus ædificauit, & subiecit illud prædicto Fontanalensi cœnobio, & per præceptum regis Hildeberti firmavit. Quod † Hildericus maior domus † iniuste auferens vsurpavit. Altercantibus inter se coram rege Dagoberto iam dicto Hilderico, & præfato abbate Hugone præcepit rex iudicijs circum sedentibus, vt dirimerent contentionem, quæ resonabat in auribus eorum. Cumque nolent verisimile iudicare, & hoc rex perpenderet corde, leuauit † † †

Leuit. 19.

* Corruerunt.

Daniel. 13.

vauit oculos ad cælum, inuocans Dominum tacitâ prece, vt is, qui dixit, *iuste iudica proximo tuo*, iustus iudex esset in hoc conflictu. Cum hoc tacitus in corde volueret, repente sedit in quibus iudices residebant collisa sessorum ad terram iudice Deo corruunt. * Contrâ hos vt reos, iudices, ille venit spiritus, qui quondam Danielis prophetæ cor impleuerat in examine duorum presbyterorum, qui falso crimine sanctam & Deo dignam mulierem Susannam morti iudicabant tradendam. Videns hoc factum gloriosus rex præfatus, excitatus est continuo in Dei laudibus, gaudens & ouans reddidit abbati Hugoni eiusque monachis res, pro quibus eum adierant. Cuncti ergo magnates & mediocres, diuitesque & pauperes, hoc à rege patratum esse cernentes, toto corde laudauerunt Dominum, qui dedit sapientiam Dagoberto regi, velut Salomoni quondam regi Israëliticæ gentis, ad faciendum iudicium.

Nec illud fore dignum censeo silendum, qualiter reuerendissimus † pontifex Willibrordus suos ad eum legatos misit, orans suppliciter precatur, quò † Fresianorum fines penetraret, & pagenses patriæ illius cum suo adiutorio † ad fidem Christi, à quo deuiauerant, potuisset conuertere. Nec mora, deliberauit iter arripere, & venit in pago Lomacensi, & mansit † in villâ, quæ dicitur Beuerna, quæ antiquitus data fuerat † sancto Gereoni martyri Christi, qui humatus corpore quiescit in ciuitate Agrippinâ, & à persecutoribus sanctæ ecclesiæ penitus fuerat abstracta. In quâ rex cum se nocte somni dedisset, apparuerunt ei per visum sancti episcopi † Cunibertus, & Severinus, quem sic sunt affati: clarissime regum, si vis, vt beneuolus sit tibi Christus, annuens tuis precibus, restitue † principi Apostolorum Petro, ac Gereoni sanctissimo martyri, eiusque socijs, villam, in quâ nunc somno gravissimo quiescis. Qui experges factus à somno, promisit Domino,

no, se facturum corde sincero, quod viderat in visionis nocturnæ silentio. Manè autem facto, in eodem regio residens cubiculo, ungues digitorum suorum, quæ super creuerant, * inci-
 dit; similiter & capillos capitis sui abscidi fecit. Ab illo ergò <sup>* Al. super-
 rauerant.</sup> die, vsque in hodiernum diem, cubiculum illud ita permanet ab omnibus sordibus hominum & animalium impollutum, vt nullus hominum immundorum ibi ausus sit manere, nec aliquid pecus; si in eo intrauerit, aut debilitatum, aut mortuum eijcitur. Nos ergò incunctanter credimus, Dominum hæc agere ob meritum dilecti sui regis Dagoberti, qui hoc viuens in seculo, opera exercuit, quæ regi superno placita esse cognouit.

† Post hæc fines Fresianorum cum duce Carolo penetrauit, † deuectus nauigio, sicut illum est deprecatus venerabilis pontifex Willibrordus. Perueniens ergò in locum, qui dicitur † Doristextus, officiosissime à S. Willibrordo est susceptus. Cumque ad prandium * resedisset, audiuit multos, ^{* Al. ad orandum,} qui erant in carcere clausi, regis clementiam in clamantes. Misertus autem illorum clementissimus rex, misit carcerario † baculum suum, quem manu gestabat, mandans illi, vt pro signo illum reciperet, ac in ergastulo retentos relaxaret. At minister carceris procaciter respondens, dixit, se hoc minimè facturum. Beatus vero † Bonifatius, † regis archicapellanus, † qui legatione domini sui ad carcerarium functus est, confusus in Domino percussit baculo regis ostia carceris, quæ statim corruerunt; & catenæ confractæ sunt, quibus ligati erant, qui intus tenebantur. Certissimum ergò credendum est, quia tunc virtus angelica affuit Bonifatio, eò quod obediuit regi Dagoberto, quæ beatum Petrum Apostolum de Herodis maligni peruasoris liberauit ergastulo. His ita peractis † perrexit † Fresiam cum magno Francorum exercitu. † Ibi tam diu commoratus est, quouique idola cuncta destrueret, populum que

C

ad vi-

† ad vitam æternam prædestinatum, ad veri Dei conuerteret
 † cultum. † Principem itaque illorum Ratbodum in incredulitate
 † perdurantem, † extrà fines Fresianorum expulit in Danemarcham.
 † Willibrordum verò pontificem, in sede sui pontificatus
 † decenter relocauit. Ipso denique beato deprecante Willibrordo,
 † commendauit illi rex prædictum Bonifatium, † ceterosque sapientes,
 † qui in prædicatione illi essent cooperatores. Hic siquidem Bonifatius
 † postea Domino annuente archipræsul in ciuitate Moguntia est ordinatus.
 † Exempto quoque domino Willibrordo humanis, præfatus Bonifatius
 † gratiã prædicationis Fresiam est reuersus, ibique martyrio coronatus.

† Dispositis itaque rex Dagobertus prudenter, pro quibus Fresiam
 † perrexerat, nauim cum suis ingressus, ad orientales imperij sui
 † sedes cum summã gloriã & exultatione † Coloniã reuertitur.
 † Tunc illi ad memoriam redijt visio, quæ posito in villã Beuernã
 † per sanctos Seuerinum & Cunibertum ostensa est illi. Discalceatus
 † perrexit † ad locum, qui dicitur ad Sanctos Aureos, vbi
 † requiescit corpore sanctus Gereon cum sociis suis, ibique,
 † sicut sponponderat, villam prædictam, Beuernam videlicet,
 † præfato reddidit Gereoni Sancto: retinuit autem villulam
 † quandam ex eã, nuncupatam † Adebreciam, deprecante quodam
 † venatore suo Thassilo, qui eam cupiebat habere in beneficio.
 † Completãque oratione, cum vellet extrã fores ecclesiæ
 † procedere, diuino nutu pes illius, quem intrã ecclesiã habebat,
 † pauimento adhæsit, sicque virtute diuinã meritisque sancti
 † Gereonis stetit immobilis. Stupefactus itaque super hoc miraculo,
 † recognouit, non benè se egisse de voto, quod promiserat Domino.
 † Cumque staret solo fixus, eleuatis sursum oculis, cœpit
 † Dominum inuocare, dicens lachrymis obortis: Deus, cuius
 † misericordiæ non est numerus, cuique obediunt cunctæ creaturæ,
 † qui erigis allisos

&

& soluis compeditos, qui etiã bases ac plantas claudi abvtero ^{Pfal. 145.}
 matris verbo Apostoli tui Petri consolidasti, mei pedis plan- ^{Act. 3.}
 tam à solo huius ecclesiæ disiunge, & ego quantocius votum
 studebò adimplere, quod inimico suadente visus sum ex parte
 fraudare. Quo dicto, illicò absolutus, Sancto Gereoni tradi-
 dit, quod promissum fuerat. Quid nos miseri, quid nos men-
 dosi dicemus, cum antè tribunal Christi venerimus, qui fi-
 dem, quam verbis Domino spondimus, mentiti sumus in
 facto? Si rex gloriosus Deoque dignus, tantam perpeffus est
 iniuriam pro culpâ, quam contraxit licet nescius, nos quid
 merebimur pro sceleribus, quæ cotidie scienter committi-
 mus? Deprecemur dominum toto cordis affectu, vt sicut ser-
 uum suum regem Dagobertum solo pauimenti nexum absol-
 uit, ita nos eius precibus continuis soluat nexibus cunctis.
 His ita peractis, rex sæpèfatus Dagobertus proficiscens † Va-
 poracensem pagum cum regali ambitione, cupiebat cum Dei †
 auxilio aliqua capere ferarum genera † per illius pagi deserta. †
 In istiusmodi ac simili opere præsciis futurorum Deus, venat-
 us est sanctissimum martyrem Eustachium. Verùm iste ad-
 huc infidelis, incredulus, licet bonis esset deditus actibus: Da-
 gobertus verò rex non tantùm fidelis & credens in Deum,
 sed & dignus existens operibus, meruit per martyrij palmam
 sublimari in regnis cælestibus. Quod qualiter acciderit, se-
 quens sermo patebit.

Præfatus rex eadem causâ veniens † in locum, qui voca- †
 tur Scorcias, iuxta quendam fontem, cœpit nimium fatigari
 & anxari, non valens agere, quod desiderabat. Suis verò
 † militibus præcepit iam inuentum subsequi ceruum, quou- †
 que, si bestiarum creator id permetteret, caperent. Rex quo- †
 que in præfato loco corpus lassabundum parumper quieti †
 concessit, ac dormiens † magnam in somnis visionem per- †
 spexit. Remanserat cum rege † filiulus eius adolescens, ser- †

*Al. anhelandus.

uans cum eo equum illius, cui vix anhelabundus * ait rex : O mi filiule, lassus sum opiparè ! vidi sanè somnium hòrribile, etiam mirabile, quod me valdè terret & affligit. Videbam planè quasi per amœna pergerem prata, sed lutosa, & ad quandam veniebam aquam, super quam erat ferreus pons, ac nimis lucens, per quem tremebundus transiens, veni in quoddam ædificium satis pulcherrimum, vbi etiam intrans, repperi thesaurum ingentem, & multa vasa diuersi generis, aurea & argentea; & ineffabilis ibi erat pulchritudo. His itaque visis, reuersus sum per illum ferreum pontem & lucentem. Auditis verò adolescens sermonibus referentis hæc regis, ait : Et ego, domine rex, te in sopore quiescente, vidi mirabilem rem, quam non audeo referre, nisi iubeat tua clementia. Ad hæc rex dixit adolescenti : Nihil abscondas eorum, quæ vidisti, sed narra cum fiducia mihi tuo patrino. Cum obdormisses, ait, domine, vidi ex tuo ore prodire vnum † papilionem, qui progrediens, venit ad istum, quem cernis antè tè, riuulum, quemque transire cupiens, hæc illacque vagabundus ibat. Cognoscens autem illum velle transire, extraxi gladium à vaginâ, & posui super riuuli ripas. Viso quoque papilio ponte, *Al. addit veniens. * per illum transiit, ac in proximam intrauit quercum, quam diutius intra extraque perlustrans, reuersus per gladium, trāsīuit, in tuumque, domine, introiuit os, statimque expergefactus, pie † senior, retulisti mihi, quod videras, somnium. Credo domine, quod in papilione mihi ostenso spiritum tuum intelligere debeam, cui patefactum est, quod vidisti somnians. Multum enim similia sunt. Rex autem animaduertens suam spirituales visionem, ac filioli carnalem, intellexit vtrâque significari vnam rē. Cumque idē rex se diceret de somnij visione multū anxīū, ac fatigatū, suggestit ei adolescens, vt denudò se inclinans modicum quiesceret, donec sui venatores remearent. Fecit sic; & ilico obdormiuit. Infelix verò eius filio-

filiolus, recolens de thesauro, quem dixerat rex se vidisse per somnium, credidit stultus fore verum, & adepturum se omnē thesaurum, si dominum suum exstingueret. Maligno instigante, concupiscentiâ indicibili inflammatus, ac diaboli veneno debriatus, correpto * spiculo, dormientem (pro nefas) dominum interimere non abhorruit. ^{* A). addit miser.} Suo quidem regi ac domino vitam hanc nimis falsam & laboriosam, heu lugendus, abstulit, & ad æthera sanctam eius animam citiùs migrare fecit: sibi verò ipsi tartarea tormenta in puncto horæ præparavit. Continuo autem quæritans summo studio in quercu & circà quercum thesaurum, quem vidisse à domino suo audierat, nihil reperit, sed arreptus à diabolo, qui primos homines spoliauerat omni bono, & ab illo diutissimè vexatus & tortus, vitam perdidit, ac mortem miser, quam quæsit, in sui detrimentum inuenit, vbi nunc gemens ardet & per omnia secula ardebit.

Martyrizato planè Dagoberto rege, prouidente superno rege, mox affuere cælestes exequiæ, quarum actum est protectione, ne sanctissimum corpus corrumperetur morsu alicuius feræ. Reuersi sunt etiam cum festinatione cum lætis tubarū significationibus venatores, & reppererunt, quem reliquerant incolumem, super humum mortuum iacentem, proprio cruentatum sanguine. Tunc quoque ingenti vociferantes fletu & multis lachrymis suos fœdantes vultus, omnis terra eorum mugitu repleta est & fremitu. Contremuerunt siquidem omnes habitatores terræ, audientes totius regni interiisse regē, cuius protectione validâ eatenus * gaudebant, ac magnā pacis securitate. ^{* Eotenus.} Tant enim verò sceleris auctorem non procul à sancto martyre videntes ore aperto iacere, † carnificem domini sui crediderunt esse. Spiculum quoque sanguine cernentes infectum, cognoscunt ex illo suum veraciter dominum occisum. Intueri libet visionem domini regis & martyris Dagoberti,

berti, quid significauerit boni? Visum prætereà illi fuerat, quod per amœna prata pergens lutosa, atque per pontem transiens ferreum lucentemque, intrauit ædificium diuitijs omnibus plenum, omnique pulchritudine auri refertum. Ut reor, amœna prata præsentem significant mundum, quem sui amatores amplectuntur ceu pulchrum. Astruit autem apostolus Ioannes, *qui diligit mundum, non est caritas Dei in eo.* Lutosa quoque videbantur eadem prata, quia populi pleni sunt delictorum molliciâ. In pratis quippe fœnum colligitur. Et Isaias affirmat inquitens: *verè fœnum est populus.* Omni enim Francorum populo, ordinante omnium iudice Deo, præerat rex Dagobertus & martyr gloriosus, qui etiam transiens per ferreum pontem lucentemque, intrabat in ædificium diuitijs omnibus plenû, quoniam ferreo & lucenti spiculo peremptus, penetrauit astra polorum cum martyrij triumpho, vbi gaudens nunc cernit ineffabilia bona, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus omnibus diligentibus se. Reuertamur nunc ad cœpta, leuis penna, atque prosequamur per ordinem cetera, quæ de sanctissimo martyre sunt exaranda.

Post quam verò nimijs fletibus sunt satiati domni regis ac martyris Dagoberti, qui ibi erant, fideles, tollentes sanctum corpus, & in sandapilâ ponentes, † transtulerunt illud in locum, tunc Sathan,* nunc Satanagus, vocatum, & ibi honorificè sepelierunt in oratorio sancti Remigij episcopi reliquijs & nomine consecrato, vbi diutino tempore mansit humatus in saxeo sarcophago terrâ vbi que cooperto. Postmodum autem cœpit idem sarcophagus sensim terrâ dehiscente apparere, & ad hominum noticiam mirabiliter peruenire, ac inter se homines de eo mussitantes, multa ambigua conferre. Eâ sanè tempestate ibi erat quidam sacerdos, quotidianis nocturnisque horis militans deuotissimè omnipotenti Deo, qui † pue-
ros

†
*Al. Sa-
then.

ros litteris diuinis instruebat cum ingenti studio. Quique infantili more sæpe ludentes circâ sancti martyris sepulchrum, vno cõtigit die, illos solito circumcursare iuxta monumentũ; viditque vnus illorum per cooperuli foramen, quasi esset intus quædam nouacula, iniectâque intrò manu, arripuit non nouaculam, sed quandam chartulam, quam illicò magistro deferens, qui legit, quod in illâ erat scriptum ita, *Hic latet corpus Dagoberti regis & martyris, cuius anima in caelesti tripudians exultat curiâ sanctis paratâ.* Visum fuit Sacerdoti hanc schedam manifestare illius † loci iudici. Sed peior pessimus diabolo agente, qui omnibus bonis inuidet rebus, ipsum sanctũ sarcophagum rursus operiri iussit humo, ne utique posset videri & venerari à populo. Sed quid agis, pessima ac abominabilis inuidiâ? *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* Iterum autem terrâ ruente, apparuit sarcophagus, quia sic placebat superno iudici, vt quem glorificauerat apud se in cælestibus, honoraretur à populis * terrestribus. * Al. addit in Tunc quoque sacerdos iam dictus, atque iudex nephandus, aspicientes talia fieri circâ beatum locum, non ausi sunt vltra occultare sanctum thesaurum, verum adeuntes † domnum regem Carolum, nuntiauerunt ei omnia, quæ viderant ac nouerant de sancto martyre Christi. Audiens verò rex eiusque fideles, indicibili lætitiâ exhilarati sunt. Congregatis autem episcopis, rex cum multitudine procerum, venerunt ad locum, vbi humatus iacebat sanctus martyr Dagobertus, ibique profusis lachrymis, diũ multumque flentes, † præcepit rex aliam † præstantiorem construere † basilicam, atque in eâ honorificè sepeliri beatum martyris corpus, vbi nunc veneratur à credentibus ac præstat beneficia * in se fidentibus seque glorificantibus. * Addit alius populis

Ex iussu enim uerò regis mundi & ex voluntate regis su- * Alius Ex voluntate regis suisolenni, * præceperunt episcopi, per singulos annos celebrari solen-

perni, &
eximissu re-
gis Caroli.

solenniter diem martyrij domni Dagoberti regis, qui est X-
Kalendas Ianuarij; & celebratur alacriter à circummanenti-
bus fidelibus Christianis. Dignum ergò est eius celebrari in
terris solennitatem, qui ad angelorum meruit feliciter eleuari
sublimitatem. Equum planè probatur, eius honorari † nata-
litiū dignè, cuius memoria in benedictione est, & apud Deum
& apud homines. Veneretur itaque cum summâ deuotione
omnis secularis potestas sanctissimum martyrem Dagobertū,
quem rex omninò principem statuit super populum suum, &
per tempora prolixa custodiuit pacificum, ac post cum marty-
rij triumpho perduxit ad regna cælorum, vbi modo fruitur an-
gelorum consortio, apostolorum sublimatur solio, martyrum
confessu purpureo, confessorum tribunali candido, virginum
etiam castitatis brauiò. Honoret illum omnis sacerdotalis
dignitas, quia illi coniunctus est in cælis, cui dicitur: *Tu es Sa-
cerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*, eique cum
angelis hymnizat. Oportet præterea illum prosequi dignè
exercentes opera agricolas, quoniam per illius interuentum
ac meritum optimum, proueniet eis terrarum sufficiens fru-
ctus. † Sordidus etiam vinitor non negligat sancto præfato to-
to mentis nisu honoris obsequium reddere, quem adiutorem
potest habere † in suo hilari labore. Omnes itaque communi
voto * sancti martyris celebremus festa, intentâ & humili illū
prece poscentes, vt indefinenti obsecratione piæ Creatoris
nostri pulset aures, vt auferat inimicorum visibilibus & inuisi-
bilibus insidias, repellat procul tempestates, famem, * omnes-
que aduersitates longè proturbet, ac in suo famulatu iugiter
faciat perseuerantes & alacres. Nemo quoque sancti huius
vilipendat venerabilem solennitatem, ne qua illi accidat ad-
uersitas pro contemptu nefario, sicut vni contigit mulier-
culæ.

Psal. 110.

†

†

* Al. voce.

* Addital.
hostem ac
pestem.

†

Erat namque, vt fertur, eâ tempestate † in sancti sæpe
dicti

dicti territorio commanens quædam mulier, quæ adueniente beati martyris Dagoberti festiuitate, celebrantibus eam cunctis circummanentibus, vilipendens sanctum honorare diem, accepto colo, cupiebat in felix nere, sed minimè potuit, maliâ propriâ obsistente. Extemplo itaque diuino numine præueniente colum dexteræ manui est adhæsum, leuæ contrahuntur digiti, ita vt vngulæ manui infixæ, exigente nimio dolore, fletus in altum emitteret, cum magno clamore. Vicini perturbati eius vociferatione, concurrerunt ad eam omnes cum immani stupore, dicentes illi: Quid tibi contigit, ô nimis misera, quæ nostram quietem ac festiuitatem optimam luctuosis clamoribus inquietas? Refer nunc, quid mali tibi euenerit, quoniam tuis lachrymosis vocibus nostra silentia cōsternâsti, & à proprijs domibus expulisti. Illa verò cum gravi suspirio voces eructans ex corde intimo, respondit se in interrogantibus, inquiens: Ego infelix ac nimium misera, quoniã debui, sicut vos, gloriosi martyris Dagoberti celebrare festa, hoste antiquo instigante, accepto nendi instrumento, mea volebam explere opera, non recolens Dei præcepta, & episcoporum decreta, quibus iusserunt, cum magnâ cordis deuotione sancti Dagoberti honorare solennia: statim iure debito, vt cernitis, sum percussa. Respondentes autem affines aiunt: Cur, infelix, satanas cor tuum suâ nequitiâ quiuit implendo inficere, vt beati martyris nobis celebrantibus solemnitate, tu sola ausa esses pro nihilo ducere? Quare † parui pendisti episcoporum sacerdotumque nostrorum imperia, qui ex Dei auctoritate nobis præceperunt, hanc cum magnâ diligentiam obseruare diem? Nonne si Deo hoc scirent displicere, præciperent? Nunquid satanas, qui te miseram fraudulenter decepit, eripere valet de ingruenti tuâ calamitate & miseriâ mortiferâ? Nempe veraciter crede, non eris vnquam exuta hæctuâ pestiferâ infirmitate & indissolubili contractione, nisi

D

san-

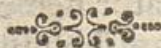
† †
 sanctissimi Dagoberti martyris, quem contempsisti, meritis
 præcipuis ac beatâ intercessione. Ideo ob Dei amorem monemus & hortamur, ne diutius his torquearis doloribus atque
 cruciatibus, † acceptis lichnis alijsque muneribus, proficiscaris cum ingenti humilitate ad beatissimi patroni nostri † Dagoberti sanctam domum, ibique prosternens te ipsam antè gloriosum eius sepulchrum, veniam flens & eiulans extoto corde, pro vt necesse est, cura impetrare. Credimus ergò, quia si egeris, quod tui causâ locuti sumus, mox tibi subueniet sancti martyris beata virtus, ac ineffabilis clementia. Age nunc, ne triceris diutius. Igitur suorum amicorum prouocata mulier hortatu, ac suorum præcipuè dolorum exigente cruciatu, properauit ad ædem sancti martyris anhelò gradu, ferens, quæ habere valuit, munuscula secum. Perueniens sanè ad venerandi martyris Dagoberti sanctum oratorium, prostrata antè ostium, orauit ibi diu cum magno gemitu, ac sic reptando & se trahendo, peruenit ad beatum sepulchrum, nimio anhelante spiritu. Iactans verò ac se humiliter protendens in pauimento, lacrymis profusis rigans illud, poscebat magnis fletibus, suæ subueniri angustia, suo cruciatui auxiliari, & finem tormentorum poni, contemptum obliuisci, & quàm in sanctum martyrem exercuerat audacter superbiam, pro suâ clementi misericordiâ benignè dimitteret, ac dolores cruciatuque misericorditer sedaret, foueret, mitigaret. Quid vltèrius morer? Auditis clementer sanctus martyr mulierculæ clamoribus, propitius indulsit, sanauit, medelam restituit, domumque incolumis redijt. O admirabilis, fratres carissimi, Saluatoris nostri benignitas! O inæstimabilis bonitas, quæ tam velociter suos vlciscitur famulos, & tam gloriosè suos honorat, etiam in hoc seculo, fideles, ac in cælesti beatificat regno! Contempsit vna muliercula sancti martyris festa, recepit è vestigio digna suæ præsumptionis præmia, & pro il-
 lius

lius ultione multi sunt correcti supernâ prouisione, ne præsumant similia agere diabolo instigante. Vnius enim peccaticis pœna, multorum correxit nequitiam, atque per huius mulieris præsumptionem, plures venerunt ad emendationem. Fugato itaque ab illâ omni incommodo, auxiliante sancto martyre Dagoberto, omni populo, tam in illo pago, quam vbi que, venit emendatio ex tali factò.

Cunâ ergò gloriosum Christi martyrem Dagobertum omni cordis virtute, præconio decenti laudantes, deprece- mur, quatinus omnipotentis Dei clementiam nobis iugiter imploret, ac per ipsius gloriosa merita, delictorum omnium mereamur obtinere veniam, & pervenire valeamus ad super- norum civium ineffabilia gaudia, quibus fruitur per omnia secula. Veneremur itaque cum magnâ reuerentiâ egregij martyris regisque sanctissimas lipsanas, quia eius interuen- tione potest nobis perennis vitæ provenire felicitas. In defes- sis etiam precibus illius flagitemus almitatem, quò nostrarum miseriarum assiduus existat consolator, ac pro nostris quoti- dianis excessibus omnipotentis exoret ineffabilem pietatem. Possumus sanè de isto martyre veraciter animadvertere, qui in vitæ suæ supremo meruit à Deo coronari martyrio, quod per omne suæ præteritæ vitæ spatium, iustis operibus studue- rit, pro quibus finis est optimus securus. Creditur planè cru- cem Christi semper illum portâsse, cui talis est datus finis vitæ. Qui enim dignatus est sublimare illum super omnem suum populum, præsciebat profectò quis interius foret, licet homi- nes omninò lateret. Amator nempe illius rex altissimus fa- ctus est, cui plebem suam tam sublimiter regere concessit, & ad gloriosum finem feliciter perduxit, & cum martyrij palmâ cæ- lorum fastigia ascendere fecit, vbi modo triumphat coronatus in angelorum splendidissimo choro. Gaudeat ergò omnis iustorum ecclesia tanti talisque martyris illustrata prodigijs,

ac virtutibus, totaque mentis humilitate eius quotidie postulet beneficia; quia valenter potest apud supernum regem impetrare, quidquid pro hominum salute vult petere. Nec eius precibus quidquam à Domino negabitur, si rogantis illum preces sine hæsitatione prolatae fuerint. Cum omni verò fiducia sancti martyris Dagoberti precetur solatium, nihil corde dubitans, & accipiet sine dubio quicquid petierit, omnis scilicet Christianus fidelis. Infidelis enim, non meretur exaudiri. Fidelibus autem, inquit Deus, antequam me inuocetis, dicam vobis, ecce adsum. Rogemus quidem sanctum martyrem pro nostris ingruentibus angustijs regem cæli flagitare cum fide non ficta, & obtinebit procul dubio salutem nostram, quam ab ipso poscimus sinceriter, & omnia nobis profutura fideliter impetrabit. Cum tota animi contritione, sancte ac beatissime martyr Dagoberte, tuam supplicamus misericordiam, quatinus tuis sanctis interuentionibus protegatur totius sanctæ ecclesiæ exercitus. Impetra nobis pacem, veram concordiam, caritatem firmam, tibi que veneranter famulantes defende de cunctis inimicis, & ad tua perdue gaudia sine fine mansura, quibus gaudens frueris per eum, qui te glorificauit presentialiter, & glorificat æternaliter, **I E S V S C H R I S T V S** Dominus noster, qui cum Patre & Spiritu sancto viuunt & regnat **D E V S** per omnia secula seculorum.

Amen.

DE